संस्कृत ग्रंथ नं ३४

स्तोत्र

विष्णुसहस्त्रनाम

६७८ । स्तो. ३५८

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

1

अथ सहस्रनामप्रारंभः ॥

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

॥श्रीगणेशायनमः॥श्रीसरस्वत्यैनमः॥यस्यस्म
रणमात्रेणजन्मसंसारबंधनात्॥विमुच्यतेनम
स्तस्मैविष्णवेप्रभविष्णवे॥१॥वैशंपायनउ०
श्रुत्वाधर्मानशेषेणपावनानिचसर्वशः॥युधि
ष्ठिरःशांतनवंपुनरेवाभ्यभाषत॥२॥युधिष्ठि
रउवाच॥किमेकंदैवतंलोकेकिंवाप्येकंपराय
णं॥स्तुवंतःकंकमर्चतःप्राप्नुयुर्मानवाःशुभं॥३॥

A joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

2A

कोधर्मः सर्वधर्माणांभवतः परमोमतः ॥ किंजप
न्मुच्यतेजंतुर्जन्मसंसारबंधनात् ॥ भीष्मउवाच ॥
जगत्प्रभुंदेवदेवमनंतंपुरुषोत्तमं ॥ स्तुवंनामस
हस्रेणपुरुषः सततोत्थितः ॥ ५ ॥ तमेवचार्चयन्नि
त्यंभक्त्यापुरुषमव्ययं ॥ ध्यायन्स्तुवन्नमस्यंश्चयजमानस्त
मेवच ॥ ६ ॥ अनादिनिधनंविष्णुंसर्वलोकमहेश्वरं ॥ लो
काध्यक्षंस्तुवन्नित्यंसर्वदुःखातिगोभवेत् ॥ ७ ॥ ब्रह्मण्यं
सर्वधर्मज्ञंलोकानांकीर्तिवर्धनं ॥ लोकनाथंमहद्भूतं

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

२ ३

सर्वभूतभवोद्भवं॥८॥एषमेसर्वधर्माणांधर्मोधिकत
मोमतः॥यद्भक्त्यापुंडरिकाक्षंस्तवेरेर्चेन्नरेश्वरः॥९॥पर
मंयोमहत्तेजःपरमंयोमहत्तपः॥परमंयोमहद्ब्रह्मपरमं
यःपरायणं॥१०॥पवित्राणांपवित्रंयोमंगलानांचमं
गलं॥दैवतंदेवतानांचभूतानांयोव्ययःपिता॥११॥यतः
सर्वाणिभूतानिभवंत्यादियुगागमे॥यस्मिंश्चप्रल
यंयांतिपुनरेवयुगक्षये॥१२॥तस्यलोकप्रधानस्यजग
न्नाथस्यभूपते॥विष्णोर्नामसहस्रंमेश्रृणुपापभयाप
हं॥१३॥यानिनामानिगौणानिविख्यातानिमहात्म २

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai joint project

(3A)

नः॥ ऋषिभिः परिगीतानि वक्ष्याम्यभिभूतये ॥१४॥ न
मो नारायणायेति पुरुषाय महात्मने॥ विशुद्धसत्व
धिष्ण्याय महाहंसाय धीमहि ॥१५॥ अस्य श्रीवि
ष्णोर्दिव्यसहस्रनामस्तोत्रमंत्रस्य भगवान्वेदव्या
स ऋषिः॥ श्रीकृष्णः परमात्मा देवता॥ अनुष्टुप् छं
दः॥ अमृतांशूद्भवो भानुरिति बीजं॥ देवकीनंदनस्त्र
ष्टेति शक्तिः॥ उद्भवः क्षोभणो देव इति परमो मंत्रः॥
शंखभृन्नंदकी चक्रीति कीलकं॥ शार्ङ्गधन्वा गदाधर

३ रद्रसम्भवः॥ त्रिसामा सामगः सामेति कवचं॥ आनं
दं ब्रह्मेति योनिः॥ ऋतुः सुदर्शनः काल इति दिग्बंधः॥
श्रीविष्णुप्रीत्यर्थे सहस्रनामजपे विनीयोगः॥ अथ
न्यासः॥ विश्वं विष्णुर्वषट्कार इत्यंगुष्ठाभ्यां नमः॥
अमृतांशूद्भवो भानुरिति तर्जनीभ्यां नमः॥ ब्रह्मण्यो
ब्रह्मकृद्ब्रह्मेति मध्यमाभ्यां नमः सुवर्णवर्णो हेमां
ग इति आनामिकाभ्यां नमः॥ आलयो निः स्वयंजा
तो वैखानः सामगायन इति कनिष्ठिकाभ्यां नमः॥ २

(५)

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(५A)

त्रांखभ्रन्लंदकीचक्रीत्राडं·धन्वागदाधरइतिकरत
ब्ठकरष्टष्टाभ्यांनमः॥एवंहृदयादि॥विश्वंविष्णुर्व
षट्कारइविहृदयायनमः॥अमृतांशूद्भवोभानु
रितिव्त्रिरसेस्वाहा॥ब्रह्मण्यपअलरूद्धमेविन्हि
खायैवषट्॥सुवर्नवर्णेहिमगइतिकवचायहुं॥
आत्मयोनिःस्वयंजातोवैखानःसामगायनइति
नेत्रत्रयायवौषट्॥रांखभृन्नंदकीचक्रिस्त्रस्त्राफ
ट्॥अथध्यानं॥शांताकारभुजगशायनंपद्म

"Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

४

नाभंसुरेशंविश्वाधारंगगनसदृशंमेघवर्णंशुभांगं॥
(5) लक्ष्मीकांतंकमलनयनंयोगिभिर्ध्यानगम्यंवंदे
विष्णुंभवभयहरंसर्वलोकैकनाथं॥१॥विश्वंविष्णु
र्वषट्कारोभूतभव्यभवत्प्रभुः॥भूतकृद्भूतभृद्भावो
भूतात्माभूतभावनः॥१॥पूतात्मापरमात्माचमु
क्तानांपरमोगतिः॥अव्ययःपुरुषसाक्षीक्षेत्र
ज्ञोक्षरएवच॥२॥योगोयोगविदांनेताप्रधा
नपुरुषेश्वरः नारसिंहवपुःश्रीमान्केशवःपुरुषो ४

5A

नमः॥३॥सर्वःशर्वःशिवःस्थाणुर्भूतादिर्निधिर
व्ययःसंभवोभावनोभर्ताप्रभवःप्रभुरीश्वरः॥४॥
स्वयंभुःशंभुरादित्यःपुष्कराक्षोमहास्वनःअ
नादिनिधनोधाताविधाताधातुरुत्तमः॥५॥अ
प्रमेयोहृषीकेशःपद्मनाभोमरप्रभुः॥विश्व
कर्मामनुस्त्वष्टास्थविष्ठःस्थविरोध्रुवः॥६॥अ
ग्राह्यःशाश्वतःकृष्णोलोहिताक्षःप्रतर्दनःप्रभूत
स्त्रिककुब्धामपवित्रंमंगलंपरं॥७॥ईशानःप्रा

"Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

५ णदः प्राणोज्येष्टः श्रेष्ठः प्रजापतिः हिरण्यगर्भो भूग
(6) र्भो माधवो मधुसूदनः ॥८॥ ईश्वरो विक्रमी धन्वी
मेधावी विक्रमः क्रमं अनुत्तमो दुराधर्षः कृतज्ञः
कृतिरात्मवान् ॥९॥ सुरेशः शरणं शर्म विश्वरेताः प्र
जाभवः अहः संवत्सरो व्यालः प्रत्ययः सर्वदर्शनः ॥१०॥
अजः सर्वेश्वरः सिद्धः सिद्धिः सर्वादिरच्युतः वृषाक
पिरमेयात्मा सर्वयोगविनिःसृतः ॥११॥ वसुर्वसु
मनाः सत्यः समात्मा संमितः समः ॥ अमोघः पुंडरीका
क्षो वृषकर्मा वृषाकृतिः ॥१२॥ रुद्रो बहुशिरा बभ्रु ५

Joint property of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

विश्वयोनिःशुचिश्रवाः॥अमृतःशाश्वतःस्थाणुर्
म र्वरारोहोमहातपाः॥१३॥सर्वगःसर्वविद्भानुर्वि
6A ष्वक्सेनोजनार्दनः॥वेदोवेदविदव्यंगोवेदांगोवेद
वित्कविः॥१४॥लोकाध्यक्षःसुराध्यक्षोधर्माध्यक्षः
कृताकृतःचतुरात्माचतुर्व्यूहश्चतुर्दंष्ट्रश्चतुर्भुजः
॥१५॥भ्राजिष्णुर्भोजनंभोक्तासहिष्णुर्जगदादिजः
अनघोविजयोजेताविश्वयोनिपुनर्वसुः॥१६॥
उपेंद्रोवामनःप्रांशुरमोघःशुचिरूर्जितःअतींद्रः

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

६ संग्रहःसर्गोधृतात्मानियमोयमः॥१७॥वेद्योवै
(7) द्यःसदायोगीवीरहामाधवोमधुःअतींद्रियो
महामायोमहोत्साहोमहाबलः॥१८॥महाबु
द्धिर्महावीर्योमहाशक्तिर्महाद्युतिःअनिर्देश्यव
पुःश्रीमानमेयात्मामहाद्रिधृक॥१९॥महेष्वासो
महिभर्ताश्रीनिवासःसतांगतिःअनिरुद्धःसदानंदो
गोविंदोपतिः॥२०॥मरीचिर्दमनोहंसःसुपर्णो
भुजगोत्तमःहिरण्यनाभःसुतपाःपद्मनाभःप्रजा ६

" Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

7A

पतिः ॥ २१ ॥ अमृत्युः सर्वदृक्सिंहः संधाता संधिमान्स्थिरः
अजोदुर्मर्षणः शास्ताविश्रुतात्मासुरारिहा ॥ २२ ॥
गुरुर्गुरुतमोधामसत्यः सत्यपराक्रमः निमिषोनि
मिषः स्रग्वीवाचस्पतिरुदारधीः ॥ २३ ॥ अग्रणी
र्ग्रामणीः श्रीमान्न्यायोनेतासमीरणः सहस्रमू
र्धाविश्वात्मासहस्राक्षः सहस्रपात् ॥ २४ ॥ आव
र्तनोनिवृत्तात्मासंवृतः संप्रमर्दनः अहः संवर्तको
वह्निरनिलोधरणीधरः ॥ २५ ॥ सुप्रसादः प्रस

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

७ त्मात्माविश्वधृग्विश्वभुग्विभुः सत्कर्तासत्कृतः साधु
(8) र्जन्हुर्नारायणो नरः ॥२६॥ असंख्येयोप्रमेयात्मावि
शिष्टः शिष्टकृच्छुचिः। सिद्धार्थः सिद्धसंकल्पः सिद्धि
दः सिद्धिसाधनः ॥२७॥ वृषाही वृषभो विष्णुर्वृषप
र्वा वृषोदरः वर्धनो वर्धमानश्च विविक्तः श्रुतिसा
गरः ॥२८॥ सुभुजो दुर्धरो वाग्मी महेंद्रो वसुदो
वसुः नैकरूपो बृहद्रूपः शिपिविष्टः प्रकाशनः ॥ ७
॥२९॥ ओजस्तेजोद्युतिधरः प्रकाशात्माप्रता

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai"

8A

पनः ऋद्धः स्पष्टाक्षरो मंत्रश्चंद्रांशुर्भास्करद्युतिः
॥३०॥ अमृतांशूद्भवो भानुः शशबिंदुः सुरेश्वरः
औषधं जगतः सेतुः सत्यधर्मपराक्रमः ॥३१॥ भूत
भव्यभवन्नाथः पवनः पावनोनलः कामहा कामकृ
कांतः कामः कामप्रदः प्रभुः ॥३२॥ युगादिकृद्युगा
वर्तो नैकमायो महाशनः अदृश्यो व्यक्तरूपश्च
सहस्रजिदनंतजित् ॥३३॥ इष्टोविशिष्टः शिष्टेष्टः
शिखंडी नहुषो वृषः क्रोधहा क्रोधकृत्कर्ता विश्वबा

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

८

(९) कुर्महीधरः ॥३४॥ अच्युतः प्रथितः प्राणः प्राणदो वा
सवानुजः अपांनिधिरधिष्ठानमप्रमत्तः प्रतिष्ठितः ॥
॥३५॥ स्कंदः स्कंदधरो धुर्यो वरदो वायुवाहनः वासु
देवो बृहद्भानुरादिदेवः पुरंदरः ॥३६॥ अशोकस्ता
रणस्तारः शूरः शौरिर्जनेश्वरः अनुकूलः शता
वर्तः पद्मीपद्मनिभेक्षणः ॥३७॥ पद्मनाभोरवि
दाक्षः पद्मगर्भः शरीरभृत् महर्द्धिर्ऋद्धोवृद्धात्मा
महाक्षोगरुडध्वजः ॥३८॥ अतुलः शरभोभि ८

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

9A

नःसमयज्ञोहविर्हरिःसर्वलक्षणलक्षण्योलक्ष्मी
वान्समितिंजयः ३९॥ विक्षरोरोहितोमार्गोहेतु
र्दामोदरःसहःमहीधरोमहाभागोवेगवान
मिताशनः॥४०॥उद्भवःक्षोभणोदेवःश्रीगर्भः
परमेश्वरःकरणंकारणंकर्ताविकर्तागहनोगुहः
॥४१॥व्यवसायोव्यवस्थानःसंस्थानःस्थानदो
ध्रुवःपरर्द्धिःपरमस्पष्टस्तुष्टःपुष्टःशुभेक्षणः॥४२॥
रामोविरामोविरजोमार्गोनेयोनयोनयःवीरः

Project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

१

10

शक्तिमतांश्रेष्ठोधर्मोधर्मविदुत्तमः॥४३॥वैकुं
ठःपुरुषःप्राणःप्राणदःप्रणवःपृथुःहिरण्यगर्भः
शत्रुघ्नोव्याप्तोवायुरधोक्षजः॥४४॥ऋतुःसुद
र्शनःकालःपरमेष्ठीपरिग्रहःउग्रःसंवत्सरोद
क्षोविश्रामोविश्वदक्षिणः॥४५॥विस्तारःस्था
वरस्थाणुःप्रमाणंबीजमव्ययंअर्थोनर्थोमहा
कोशोमहाभोगोमहाधनः॥४६॥अनिर्विण्णः
स्थविष्ठोभूर्धर्मयूपोमहामखःनक्षत्रनेमिर्न १

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

10A

क्षत्रीक्षमःक्षमः समीहनः॥४७॥ यज्ञइज्यो
महेज्यश्चक्रतुः सत्रंसतांगतिः सर्वदर्त्री विमुक्ता
त्मासर्वलोकानमुचमे॥४८॥ सुव्रतःसुगुरुखः
सूक्ष्मःसुघोषःसुखदःसुहृत्मनोहरजितक्रो
धोविरबाहुर्विदारणः॥४९॥ स्थापनःस्थवरो
व्यापीनोकालानैकर्मैरत्नूवसरेवसलो
वसीरत्नगर्भोधनेश्वर॥५०॥ धर्मगुप्धर्मेव
द्रु मेद्द सेद्दक्षरमक्षपैरं ॥ अविज्ञातासहस्राशु

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai.

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com